

Χάρσις αειχώρος

ΚΕΙΜΕΝΑ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ, ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΤΟΜΟΣ 3
VOLUME 3

ΤΕΥΧΟΣ 1
ISSUE 1

ΜΑΪΟΣ 2004
MAY 2004

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ - Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

ΚΟΚΚΩΣΗΣ ΧΑΡΗΣ

ΜΠΕΡΙΑΤΟΣ ΗΛΙΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΠΕΤΡΑΚΟΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

ΓΟΥΣΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΔΕΦΝΕΡ ΑΛΕΞΗΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ

ΣΥΜΒΟΥΛΟΙ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Αραβαντινός Αθανάσιος	- ΕΜΠ
Ανδρικόπουλος Ανδρέας	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Βασενχόβεν Λουδοβίκος	- ΕΜΠ
Γιαννακούρου Τζίνα	- ΥΠΕΧΩΔΕ
Γιαννιάς Δημήτρης	- Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας
Δελλαδέτσιμας Παύλος	- Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο
Δεμαθάς Ζαχαρίας	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Ιωαννίδης Γιάννης	- Tufts University, USA
Καλογήρου Νίκος	- ΑΠΘ
Καρύδης Δημήτρης	- ΕΜΠ
Κοσμόπουλος Πάνος	- ΔΠΘ
Κουκλέλη Ελένη	- University of California, USA
Λαμπριανίδης Λόης	- Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Λουκάκης Παύλος	- Πάντειο Πανεπιστήμιο
Λουρή Ελένη	- Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Μαντουβάλου Μαρία	- ΕΜΠ
Μελαχροινός Κώστας	- University of London, Queen Mary, UK
Μοδινός Μιχάλης	- Εθν. Κέντρο Περιβ. και Αειψ. Ανάπτυξης (ΕΚΠΑΑ)
Μπριασούλη Ελένη	- Πανεπιστήμιο Αιγαίου
Παπαθεοδώρου Ανδρέας	- University of Surrey, UK
Πρεβελάκης Γεώργιος-Στυλ.	- Universite de Paris I, France
Φωτόπουλος Γιώργος	- Πανεπιστήμιο Πατρών
Χαστάογλου Βίλμα	- ΑΠΘ

Διεύθυνση:

Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας

και Περιφερειακής Ανάπτυξης

Περιοδικό ΑΕΙΧΩΡΟΣ

Πεδίον Άρεως, 38334 ΒΟΛΟΣ

<http://www.prd.uth.gr/aeihoros> e-mail: aeihoros@prd.uth.gr

τηλ.: 24210 - 74456 fax: 24210 - 74380

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Επιστημονικό Περιοδικό

αειχώρας

Περιεχόμενα

	Εισαγωγή	4
	Πετράκος Γ.	6
	Περιφερειακές ανισότητες και περιφερειακή πολιτική στην Ελλάδα	
	Οικονόμου Δ.	32
	Η περιφερειακή διάσταση του Γ Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης: Πρώτες εκτιμήσεις	
	Ψυχάρης Γ.	56
	Περιφερειακή πολιτική και περιφερειακά προγράμματα των Κοινοτικών Πλαισίων Στήριξης της Ελλάδας: Αποτίμηση και προοπτικές	
	Ροβολής Α.	80
	Είναι "Οικονομική" η Οικονομική Ανάλυση του Χώρου; Περιφερειακή Επιτήρηση, Οικονομική Γεωγραφία και "Γεωγραφικά Οικονομικά"	
	Καραγάνης Α.	102
	Η επίδραση του χώρου στην αποτελεσματικότητα της παραγωγικής διαδικασίας στις μικροπεριφέρειες της ελληνικής οικονομίας	
	ΘΕΜΑΤΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ	
	Μανωλάς Γ., Τραγάκη Α.	130
	Η Οικονομική Πολιτική στο Χώρο της Ευρωζώνης: Θεσμική Βάση, Φορείς Δράσης και Πλαίσιο Πολιτικής	
	Μπαλτάς Ε.	158
	Η ανάλυση των υδατικών διαμερισμάτων της χώρας στην εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο για τα νερά	
	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ	
	Ψυχάρης Γ.	
	ERSA, Πόρτο, 2004	182
	ERSA, Άμστερνταμ, 2005	184
	ERSA, Βόλος, 2006 (αναγγελία)	186
	ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΕΙΣ	
	Ανδρικοπούλου Ε.	188
	Γ.Πετράκος, Γ. Ψυχάρης, Περιφερειακή Ανάπτυξη στην Ελλάδα	
	Οικονόμου Δ.	194
	Γρ. Καυκαλάς (επ.), Ζητήματα Χωρικής Ανάπτυξης. Θεωρητικές προσεγγίσεις και πολιτικές	
	ΑΠΟΨΕΙΣ	198
	Συνέντευξη με τον Masahisa Fujita	200

Η οικονομική πολιτική στο χώρο της Ευρωζώνης: Θεσμική βάση, φορείς δράσης και πλαίσιο πολιτικής

Γιώργος Μανωλάς

Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών

Αλεξάνδρα Τραγάκη

Λέκτορας, Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι εθνικές κυβερνήσεις, παραδοσιακά, χρησιμοποιούν για την επίτευξη των στόχων της οικονομικής πολιτικής τους ορισμένα εργαλεία ή μέσα πολιτικής, που διακρίνονται σε μέσα νομισματικής πολιτικής, συναλλαγματικής πολιτικής, δημοσιονομικής πολιτικής, εισοδηματικής πολιτικής, πολιτικές διαρθρωτικών αλλαγών και πολιτικές απασχόλησης. Η ολοκλήρωση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης (ΟΝΕ) το 1999, δημιούργησε ουσιαστικές αλλαγές στο πλαίσιο της οικονομικής πολιτικής των χωρών μελών που συμμετέχουν στην Ένωση αυτή. Η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και η εκχώρηση σε αυτή της νομισματικής και συναλλαγματικής πολιτικής από τις εθνικές Κεντρικές Τράπεζες αποτελεί την μια διάσταση των αλλαγών αυτών. Παράλληλα, ενώ οι υπόλοιπες πολιτικές παραμένουν στην αρμοδιότητα των εθνικών φορέων, η αναγνώριση της ανάγκης συντονισμού των πολιτικών αυτών για την αποτελεσματική λειτουργία της ΟΝΕ, έχει οδηγήσει σε ένα πλαίσιο συντονισμού, ιδιαίτερα αναπτυγμένου, μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση, που περιορίζει την ανεξάρτητη δράση στις πολιτικές των εθνικών κυβερνήσεων.

Το νέο αυτό πλαίσιο μακροοικονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής, που αναπτύχθηκε λόγω ΟΝΕ, αναλύεται σε αυτή την εργασία¹. Εξετάζεται η θεσμική βάση των πολιτικών αυτών και οι φορείς που έχουν επιφορτιστεί θεσμικά να υλοποιούν τις πολιτικές αυτές, ενώ τέλος παρουσιάζεται αναλυτικά το πλαίσιο δράσης κάθε μιας πολιτικής ξεχωριστά.

¹ Σε επιμέρους τομείς και κλάδους της οικονομικής δραστηριότητας, η Ε.Ε. από την ίδρυσή της εφάρμοσε κοινές πολιτικές. Τέτοιες πολιτικές είναι, μεταξύ άλλων, η αγροτική, η περιφερειακή, η κοινωνική πολιτική της Ένωσης, η πολιτική ανταγωνισμού.

Μορφές Συντονισμού Οικονομικών Πολιτικών μέσα στην ΟΝΕ

Η συνθήκη της Ρώμης καλεί τα κράτη-μέλη να υιοθετήσουν συντονισμένες πολιτικές οικονομικής δράσης, βασισμένες στον καθορισμό κοινών στόχων, σύμφωνες με την αρχή της ενιαίας αγοράς και του ελεύθερου ανταγωνισμού². Ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών αναγνωρίζεται ως το βασικό εργαλείο για την επίτευξη του θεμελιώδους στόχου της ΕΕ για "σταθερή και διαρκή μη-πληθωριστική οικονομική ανάπτυξη, επιτυγχάνοντας παράλληλα υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής"³. Η ολοκλήρωση της ενιαίας αγοράς, και ιδιαίτερα η επίτευξη της οικονομικής και νομισματικής ενοποίησης δημιουργούν ένα νέο οικονομικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από αυξανόμενη αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών-μελών. Η σωστή λειτουργία αυτού του νέου περιβάλλοντος απαιτεί ένα καλά δομημένο πλαίσιο συντονισμού της οικονομικής πολιτικής, ώστε η ΕΕ όχι μόνο να είναι αλλά και να δρα ως ενιαίος χώρος.

Το βασικό επιχείρημα για την καθιέρωση και ενίσχυση των διαδικασιών συντονισμού οικονομικής πολιτικής είναι η ανάγκη εντοπισμού και περιορισμού των κινδύνων από τη διάχυση των επιπτώσεων της εθνικής πολιτικής μιας χώρας στις γειτονικές της (spillover effects), επηρεάζοντας έμμεσα το σύνολο της ευρωζώνης. Παράλληλα, αποθαρρύνουν συμπεριφορές τύπου "ελεύθερου καβαλάρη" εκ μέρους των κρατών μελών, ενώ παρέχουν ένα καλό στήριγμα για την εφαρμογή αναγκαίων αλλά όχι δημοφιλών πρακτικών, όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο.

Στον Πίνακα 1 γίνεται μια ταξινόμηση των πολιτικών οικονομικής δράσης μέσα στην ΟΝΕ. Διακρίνουμε τις υπάρχουσες πολιτικές, σε ενιαίες πολιτικές, σε πολιτικές στενού συντονισμού και πολιτικές ασθενέστερου συντονισμού⁴. Στην πρώτη κατηγορία περιλαμβάνονται η νομισματική και συναλλαγματική πολιτική και η πολιτική ανταγωνισμού της Ένωσης. Στην κατηγορία των πολιτικών στενού συντονισμού περιλαμβάνονται οι διαρθρωτικές πολιτικές για την εσωτερική αγορά και το μέρος της δημοσιονομικής πολιτικής που αφορά την δημοσιονομική θέση των κρατών μελών. Οι υπόλοιπες πολιτικές, ανήκουν στη κατηγορία των πολιτικών ασθενέστερου συντονισμού.

Ο συνδυασμός συγκεντρωτικών και αποκεντρωτικών χαρακτηριστικών στην άσκηση της οικονομικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ, αντανακλά την αρχή της επικουρικότητας. Τα κράτη-μέλη έχουν αναπτύξει ένα πλαίσιο πολυμερών διαδικασιών. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνοχή του γενικού πλαισίου οικονομικής πολιτικής και να επιτευχθεί ο συντονισμός των πολιτικών αυτών σε κοινοτικό επίπεδο, η Συνθήκη (άρθρο 99) προβλέπει την εφαρμογή των Γενικών Προσανατολισμών Οικονομικής Πολιτικής (ΓΠΟΠ), που αποτελούν την καρδιά

² Άρθρο 4, §1 της Ιδρυτικής Συνθήκης της ΕΕ.

³ Άρθρο 2 της Ιδρυτικής Συνθήκης της ΕΕ.

⁴ European Commission, 2002, σελ.4.

της διαδικασίας συντονισμού. Οι συστάσεις των ΓΠΟΠ αναπτύσσονται περαιτέρω και από άλλες πιο εξειδικευμένες διαδικασίες, όπως το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η διαδικασία του Λουξεμβούργου για την απασχόληση και την αγορά εργασίας, η διαδικασία του Κάρντιφ για τις διαρθρωτικές αλλαγές στις αγορές προϊόντος και κεφαλαίου και η διαδικασία της Κολωνίας για τον Μακροοικονομικό Διάλογο για την προώθηση αυξήσεων στους μισθούς συνεπείς με τις οικονομικές εξελίξεις των διάφορων χωρών (Σχήμα 1).

Η ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τεκμηρίωση και Θεσμικό Πλαίσιο

Στη ζώνη του ευρώ, η άσκηση της ενιαίας νομισματικής πολιτικής γίνεται από το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών (ΕΣΚΤ), που ονομάζεται και Ευρωσύστημα. Σύμφωνα με το άρθρο 107, παράγραφος 1 της Συνθήκης του Μάαστριχτ, το ΕΣΚΤ αποτελείται από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ) και τις Κεντρικές Τράπεζες των κρατών-μελών. Το άρθρο 108 εξασφαλίζει την ανεξαρτησία της ΕΚΤ και των εθνικών Κεντρικών Τραπεζών. Το ΕΣΚΤ διοικείται από τα όργανα λήψης αποφάσεων της ΕΚΤ. Το Διοικητικό Συμβούλιο της ΕΚΤ είναι αρμόδιο για τη χάραξη της νομισματικής πολιτικής, ενώ η εκτελεστική Επιτροπή είναι εξουσιοδοτημένη να εφαρμόζει τη νομισματική πολιτική σύμφωνα με τις αποφάσεις και τις κατευθυντήριες γραμμές του Διοικητικού Συμβουλίου⁵. Σύμφωνα με το άρθρο 105, παράγραφος 1 της Συνθήκης, ο πρωταρχικός στόχος του ΕΣΚΤ είναι η διατήρηση της σταθερότητας των τιμών. Εφόσον δεν διακυβεύεται η επίτευξη του στόχου αυτού, το Ευρωσύστημα στηρίζει την γενική οικονομική πολιτική των κρατών-μελών της ζώνης, με σκοπό την συμβολή της υλοποίησης των επιδιώξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Συνθήκη επίσης απαγορεύει την νομισματική χρηματοδότηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων από την Κεντρική Τράπεζα (άρθρο 101) και την προνομιακή πρόσβαση των δημόσιων αρχών στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα (άρθρο 102).

Το θεσμικό πλαίσιο για την νομισματική πολιτική αντανακλά την ανάγκη⁶, το αγαθό της σταθερότητας των τιμών, που αποτελεί ένα δημόσιο αγαθό, να παρέχεται ομοιόμορφα από ένα ανεξάρτητο κεντρικό όργανο.

Η σύσταση του ΕΣΚΤ αποτελεί τη κατάληξη διάφορων θεσμικών διαδικασιών, μέσα στη πορεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για τη προώθηση της νομισματικής συνεργασίας. Η σύσταση της Επιτροπής των Διοικητών των κεντρικών τραπεζών των κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας το 1964, η εκχώρηση πρόσθετων αρμοδιοτήτων στην Επιτροπή αυτή με βάση την Έκθεση Ντελόρ για το πρώτο στάδιο της ΟΝΕ το 1989, η ίδρυση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Ιδρύματος την 1-1-1994 με παράλληλη διάλυση της Επιτροπής

⁵ ECB, April 2002.

⁶ ECB, Nov. 2001.

των Διοικητών και η εκκαθάριση του τελευταίου με την ίδρυση της ΕΚΤ την 1-16-1998, είναι μερικά από τα θεσμικά αυτά βήματα.

Μεθόδευση διαδικασίας

Η στρατηγική της ΕΚΤ για τη νομισματική πολιτική, με προσανατολισμό τη σταθερότητα, αποτελείται από τρεις συνιστώσες⁷: ένα ποσοτικό ορισμό της έννοιας της σταθερότητας των τιμών και δύο "πυλώνες" που χρησιμοποιούνται για την επίτευξη του στόχου αυτού. Η σταθερότητα των τιμών ορίζεται ως ετήσια μεταβολή του εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή για τη ζώνη του ευρώ, μεσοπρόθεσμα, με ρυθμό μικρότερο, αλλά κοντά, του 2%.

Ο πρώτος πυλώνας αναφέρεται στην ανάλυση της πορείας διάφορων νομισματικών δεικτών. Δεν γίνεται πλέον ανακοίνωση μιας ποσοτικής τιμής αναφοράς, σε ετήσια βάση, για το ρυθμό αύξησης της προσφοράς χρήματος με την ευρεία έννοια (M3). Σημειώνεται ότι το M3 δεν αποτελεί ενδιάμεσο νομισματικό στόχο.

Ο δεύτερος πυλώνας αναφέρεται στην ανάλυση διαφόρων οικονομικών δεικτών που παρέχουν πληροφορίες για την αξιολόγηση των προοπτικών για την εξέλιξη των τιμών και των κινδύνων διατάραξης της σταθερότητας στο σύνολο της Ευρωζώνης. Τέτοιοι δείκτες είναι η συναλλαγματική ισοτιμία, οι μισθοί, το ΑΕΠ και τα μεγέθη που το συνιστούν, τα δημοσιονομικά μεγέθη, κ.ά..

Για να επιτύχει τους σκοπούς του, το Ευρωσύστημα χρησιμοποιεί τα κάτωθι μέσα νομισματικής πολιτικής⁸:

- ♦ *Πράξεις ανοικτής αγοράς*: Διενεργούνται με πρωτοβουλία της ΕΚΤ. Μπορούν να εκτελούνται με τακτικές ή έκτακτες δημοπρασίες, ή διμερείς διαδικασίες. Διακρίνονται σε πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης, πράξεις πιο μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης, πράξεις εξομάλυνσης των βραχυχρόνιων διακυμάνσεων της ρευστότητας και διαρθρωτικές πράξεις. Με τις πράξεις ανοικτής αγοράς επηρεάζονται τα επιτόκια, η ρευστότητα στην αγορά και σηματοδοτείται η κατεύθυνση της νομισματικής πολιτικής.
- ♦ *Πάγιες διευκολύνσεις*: Παρέχονται από τις εθνικές κεντρικές τράπεζες των χωρών-μελών. Οι επιλέξιμοι αντισυμβαλλόμενοι, με δική τους πρωτοβουλία, έχουν στη διάθεσή τους δύο πάγιες διευκολύνσεις, δηλαδή της διευκόλυνσης της οριακής χρηματοδότησης (μιας ημέρας) και της διευκόλυνσης αποδοχής καταθέσεων (μιας ημέρας). Σκοπός των πάγιων διευκολύνσεων είναι η παροχή και απορρόφηση ρευστότητας μιας ημέρας και η οριοθέτηση των επιτοκίων της αγοράς για τοποθετήσεις διάρκειας μιας ημέρας.
- ♦ *Υποχρεωτικά ελάχιστα αποθεματικά*: Τα πιστωτικά ιδρύματα της ζώνης του ευρώ υποχρεούνται να διατηρούν ένα ελάχιστο αποθεματικών, που καθορίζεται ανάλογα με τα

⁷ ECB, June 2003 και ECB, Nov. 2000.

⁸ ECB, April 2002.

στοιχεία που περιέχονται στον ισολογισμό τους. Τα αποθεματικά αυτά τοκίζονται με βάση το επιτόκιο των πράξεων κυρίας αναχρηματοδότησης του Ευρωσυστήματος. Σκοπός των ελάχιστων υποχρεωτικών αποθεματικών είναι η σταθεροποίηση των επιτοκίων και η δημιουργία διαρθρωτικού ελλείμματος ρευστότητας.

Στο Σχήμα 2 παρουσιάζονται αναλυτικά οι σκοποί και τα μέσα της ενιαίας νομισματικής πολιτικής στη ζώνη του ευρώ.

Η ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Τεκμηρίωση και Θεσμικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 105 παράγραφος 2 της Συνθήκης, μεταξύ των καθηκόντων του ΕΣΚΤ είναι και η διενέργεια πράξεων συναλλάγματος σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 111 της Συνθήκης και η κατοχή και διαχείριση των επίσημων συναλλαγματικών διαθεσίμων των κρατών-μελών. Η ΕΚΤ είναι ο αρμόδιος φορέας παρέμβασης στην αγορά συναλλάγματος.

Οι εθνικές κεντρικές τράπεζες μεταβίβασαν στην ΕΚΤ συναλλαγματικά διαθέσιμα (άρθρο 30 Πρωτοκόλλου για το καταστατικό του ΕΣΚΤ) ποσού 50 δις ευρώ. Οι εισφορές κάθε εθνικής κεντρικής τράπεζας ήταν ανάλογη με το μερίδιο συμμετοχής της στο εγγεγραμμένο κεφάλαιο της ΕΚΤ. Η ΕΚΤ διατηρεί το δικαίωμα της κατοχής και διαχείρισης των συναλλαγματικών διαθεσίμων που τις μεταβιβάστηκαν.

Η Συνθήκη ορίζει ότι η συναλλαγματική πολιτική θα πρέπει να είναι συνεπής με τον βασικό στόχο της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ, που είναι η σταθερότητα των τιμών. Η Συνθήκη δεν περιλαμβάνει οδηγίες για την συναλλαγματική σχέση του ευρώ με τα νομίσματα των χωρών εκτός Ευρωζώνης.

Η ύπαρξη ενιαίας συναλλαγματικής πολιτικής προκύπτει ως ανάγκη, λόγω της χρήσης του κοινού Ευρωπαϊκού νομίσματος, του ευρώ. Η πορεία μέχρι την καθιέρωση του ενιαίου νομίσματος και οι προσπάθειες για τη δημιουργία ζώνης νομισματικής σταθερότητας μέσα στην Ε.Ε. ξεκινά από τις αρχές τις δεκαετίας του '70, μετά την κατάρρευση του συστήματος Bretton Woods. Η θέσπιση του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (ΜΣΙ) το 1979 και του ΜΣΙ ΙΙ το 1999, βασισμένα στις σταθερές αλλά προσαρμοσμένες συναλλαγματικές ισοτιμίες, συνέβαλαν στην ουσιαστική μείωση της μεταβλητικότητας των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Μεθόδευση διαδικασίας

Σχετικά με την εφαρμογή της συναλλαγματικής πολιτικής⁹, η Συνθήκη προβλέπει στενή συνεργασία μεταξύ του Συμβουλίου, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΚΤ. Με βάση τις ισχύ-

⁹ ECB, Nov. 2001.

ουσες θεσμικές ρυθμίσεις και τις διατάξεις του καταστατικού του ΕΣΚΤ, προβλέπεται, σε τακτική βάση, ανταλλαγή απόψεων και πληροφοριών από τους παραπάνω φορείς. Όμως, η ΕΚΤ είναι ο αρμόδιος φορέας παρέμβασης στην αγορά συναλλάγματος. Εάν παραστεί ανάγκη, το άρθρο 111 της Συνθήκης επιτρέπει στο Συμβούλιο της ΕΕ, κάτω από συγκεκριμένες διαδικασίες, να συνάπτει επίσημες συμφωνίες σχετικά με ένα σύστημα συναλλαγματικών ισοτιμιών για το ευρώ σε σχέση με νομίσματα εκτός ζώνης ευρώ, ή να χαράζει γενικές κατευθύνσεις για τη συναλλαγματική πολιτική. Στις περιπτώσεις αυτές η ΕΚΤ συμμετέχει στην θεσμική διαδικασία, διατυπώνοντας συστάσεις και γνωμοδοτήσεις προς το συμβούλιο Υπουργών Οικονομίας. Οι συναπτόμενες συμφωνίες, ή οι διαμορφούμενες κατευθύνσεις πολιτικής πρέπει να μην αντιστρατεύονται τον βασικό στόχο της ΕΚΤ για σταθερότητα των τιμών.

Κάθε χρόνο, η ΕΚΤ θέτει στόχο για την συναλλαγματική πολιτική της Ευρωζώνης, στόχος που θα πρέπει να είναι συνεπής με τον βασικό στόχο της νομισματικής πολιτικής της ΕΚΤ, που είναι η σταθερότητα των τιμών. Στις περιπτώσεις που υπάρξουν έντονες διακυμάνσεις του ευρώ έναντι των κυριοτέρων νομισμάτων εκτός ΕΕ, το ΕΣΚΤ παρεμβαίνει για να εξουδετερώσει τις διακυμάνσεις αυτές¹⁰. Για τις παρεμβάσεις αυτές χρησιμοποιούνται τα συναλλαγματικά διαθέσιμα που τηρεί η ΕΚΤ. Οι αποφάσεις που σχετίζονται με τον τρόπο παρέμβασης λαμβάνονται από την ίδια την Κεντρική Ευρωπαϊκή Τράπεζα. Μπορεί η παρέμβαση να γίνει αποκλειστικά από την ΕΚΤ (κεντρική βάση), ή σε συνεργασία με τις εθνικές κεντρικές τράπεζες (αποκεντρωμένη βάση), που στην περίπτωση αυτή εκτελούν συγκεκριμένες εντολές της ΕΚΤ. Σε κάθε περίπτωση, υπάρχει πλήρης και συνεχής ενημέρωση των μελών του ΕΣΚΤ για τις διαδικασίες που υιοθετούνται. Σημειώνεται ότι η χρηματοδότηση των παρεμβάσεων της ΕΚΤ μπορεί να γίνει, εκτός από τη χρήση των συναλλαγματικών διαθεσίμων, και με άλλους τρόπους, όπως η χρήση πράξεων ανταλλαγής νομισμάτων και πράξεων ανταλλαγής με άλλες κεντρικές τράπεζες.

Στα πλαίσια της συνεργασίας, σε επίπεδο συναλλαγματικής πολιτικής, μεταξύ της Ευρωζώνης και των λοιπών χωρών της Ε.Ε., υπάρχει η προαιρετική συμμετοχή των χωρών αυτών στον ΜΣΙ ΙΙ, που αποτελεί και ένα από τα αναγκαία κριτήρια για τη συμμετοχή μιας χώρας στη ζώνη ευρώ. Για τη συμμετοχή στο ΜΣΙ ΙΙ απαιτείται ένας ικανοποιητικός βαθμός οικονομικής σύγκλισης. Παρεμβάσεις στην αγορά συναλλάγματος μπορούν να χρησιμοποιηθούν, παράλληλα με άλλες πολιτικές, σαν εργαλείο προώθησης της σύγκλισης και σταθεροποίησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Οι παρεμβάσεις αυτές καθιστούν αναγκαία την τήρηση συναλλαγματικών διαθεσίμων εκφρασμένων σε νομίσματα της Ε.Ε.

Στο Σχήμα 3 παρουσιάζεται η στρατηγική της ΕΚΤ για την ενιαία συναλλαγματική πολιτική.

¹⁰ ECB, Jan. 2000.

ΓΕΝΙΚΟΙ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (BROAD ECONOMIC POLICY GUIDELINES)

Τεκμηρίωση και Θεσμικό Πλαίσιο

Ήδη με τη συνθήκη της Ρώμης, αναγνωρίζεται ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών ως το βασικό εργαλείο για την επίτευξη του θεμελιώδους στόχου της ΕΕ για διαρκή μη-πληθωριστική οικονομική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή. Με την ολοκλήρωση της ΟΝΕ, η ανάγκη για ενίσχυση των μεθόδων συντονισμού στο χώρο της ευρωζώνης έγινε ακόμη πιο επιτακτική. Βάσει του άρθρου 99 της συνθήκης του Μάαστριχτ¹¹, τα κράτη μέλη οφείλουν να αντιμετωπίζουν την οικονομική πολιτική ως "θέμα κοινού συμφέροντος" και να φροντίζουν για τον μεταξύ τους συντονισμό. Στο ίδιο άρθρο, οι Γενικοί Προσανατολισμοί Οικονομικής Πολιτικής (ΓΠΟΠ), εισάγονται ως το βασικό κείμενο οικονομικής πολιτικής.

Οι Γενικοί Προσανατολισμοί Οικονομικής Πολιτικής αποτελούν το κεντρικό, περιοδικό κείμενο οικονομικής πολιτικής της ΕΕ και το βασικό εργαλείο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών. Ρόλος τους είναι, αρχικά, να θέτουν τις κατευθυντήριες γραμμές της οικονομικής πολιτικής και δεύτερον, να χρησιμοποιούνται ως μέσο αξιολόγησης της εφαρμογής τους, μέσα από μια διαδικασία συνεχούς παρακολούθησης από την Επιτροπή και το Συμβούλιο.

Οι πρώτοι ΓΠΟΠ, που υιοθετήθηκαν το 1993, αποτελούσαν ένα σύντομο κείμενο τεσσάρων σελίδων. Στη συνέχεια εισήχθησαν οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις (*country-specific recommendations*) οι οποίες, σταδιακά, κέρδισαν έδαφος και αποτελούν, σήμερα, ένα σημαντικό μέρος τόσο του κειμένου όσο και της όλης διαδικασίας. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στο Ελσίνκι, το Δεκέμβριο του 1999, αποφάσισε να παρουσιάζεται στο κείμενο των ΓΠΟΠ αναλυτική αξιολόγηση της εφαρμογής των ειδικών ανά χώρα συστάσεων. Τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια της Λισσαβόνας και της da Feira, το Μάρτιο και τον Ιούνιο του 2000, τόνισαν την ανάγκη απλοποίησης και βελτίωσης των διαδικασιών, αναδεικνύοντας τους ΓΠΟΠ ως τη βασικότερη διαδικασία συντονισμού. Παράλληλα το ενδιαφέρον εστιάζεται στις μέσο και μακροπρόθεσμες επιπτώσεις των διαρθρωτικών πολιτικών, τις ρυθμίσεις που προωθούν την απασχόληση και την κοινωνική συνοχή καθώς και τη μετάβαση στη βασισμένη στη γνώση οικονομία: η ΕΕ αντιμετωπίζεται ως ενιαίος χώρος. Τα θέματα αυτά και οι διαδικασίες συντονισμού τους αποτελούν, έκτοτε, την ημερήσια διάταξη του Εαρινού Συμβουλίου Κορυφής.

Η σπουδαιότητα των ΓΠΟΠ και η ανάδειξή τους στην κυριότερη μέθοδο συντονισμού των οικονομικών πολιτικών δικαιολογείται από:

- ♦ την ευρύτητα της διαδικασίας, που καλύπτει τόσο θέματα μακροοικονομικής όσο και διαρθρωτικής πολιτικής.

¹¹ Treaty of Amsterdam Amending the Treaty on European Union, the Treaties Establishing the European Communities and Related Acts, *Official Journal C 340*, 10 November 1997.

- ♦ *τη συνέπεια της διαδικασίας*, που μεθοδεύει τη συνοχή τόσο μεταξύ των διαφορετικών κατευθυντήριων γραμμών όσο και των διαφόρων πεδίων οικονομικής πολιτικής, στοχεύοντας στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας και παρέχοντας μια συνολική οπτική των επιδιώξεων.
- ♦ *την πολιτική συναίνεση*, που επιτυγχάνεται μέσα από τη διαδικασία διαμόρφωσης του τελικού κειμένου και που αποτελεί τη βάση για την αξιολόγηση της εφαρμογής των κατευθυντήριων γραμμών.

Η στενή παρακολούθηση της εφαρμογής των ΓΠΟΠ είναι καθοριστική για την αποτελεσματικότητά τους. Η μέχρι τώρα εμπειρία έχει δείξει ότι οι ΓΠΟΠ ασκούν σημαντική επιρροή στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής. Εντούτοις, δεν αποτελούν νομικές δεσμεύσεις και, κατά συνέπεια, δεν έχουν δημιουργηθεί μηχανισμοί επιβολής κυρώσεων. Η συμμόρφωση με τις κατευθυντήριες γραμμές είναι προαιρετική και είναι αποτέλεσμα αμφίπλευρων πιέσεων μεταξύ των χωρών, αλλά και των πιέσεων που η Επιτροπή και το Συμβούλιο ασκούν σε κάθε χώρα μέλος. Ως κορύφωση της διαδικασίας παρακολούθησης και ελέγχου, το Συμβούλιο ECOFIN μπορεί να προβεί σε σύσταση στη χώρα-μέλος που αρνείται να συμμορφωθεί με τις κατευθυντήριες γραμμές των ΓΠΟΠ, και, εφ'όσον κριθεί αναγκαίο, να δημοσιοποιήσει τη σύσταση αυτή¹².

Μεθόδευση διαδικασίας

Οι ΓΠΟΠ παρέχουν ευρεία κάλυψη όλων των θεμάτων οικονομικής πολιτικής. Διασφαλίζουν τη συνέπεια και συνέχεια μεταξύ των συντονιστικών διαδικασιών προωθώντας μια ενιαία προοπτική, αφήνοντας τις επί μέρους λεπτομέρειες στις ειδικές ανά τομέα διαδικασίες. Παράλληλα, τα αποτελέσματα αυτών των επί μέρους διαδικασιών αξιολογούνται, συνδυάζονται και συνυπολογίζονται στη διαμόρφωση των επόμενων ΓΠΟΠ. Μέσα από αυτό το πρίσμα οι ΓΠΟΠ αποτελούν την αρχή και το τέλος της ετήσιας διαδικασίας διαμόρφωσης, υλοποίησης και παρακολούθησης της οικονομικής πολιτικής.

Η διαδικασία είναι ετήσια, ενώ η μεθόδευσή της χωρίζεται σε δύο φάσεις: την προπαρασκευαστική και την τελική φάση (Σχήμα 4).

Κατά την προπαρασκευαστική φάση, συγκεντρώνεται υλικό από τις Εκθέσεις που υποβάλλουν τα κράτη μέλη στα πλαίσια των διαφόρων διαδικασιών (όπως μεταξύ άλλων το ΠΣΑ, ΚΓΑ, διαδικασία Κάρντιφ, μακροοικονομικός διάλογος)¹³, και από τις εκθέσεις της Επιτροπής σχετικά με τη γενική πορεία της ευρωπαϊκής οικονομίας. Η Επιτροπή Οικονομικών και Δημο-

¹² Με πρωτοβουλία της Επιτροπής, το Φεβρουάριο του 2001, δημοσιοποιήθηκε για πρώτη φορά σύσταση σε κράτος-μέλος για μη συμμόρφωση με τους ΓΠΟΠ. Συγκεκριμένα, η δημοσιονομική πολιτική της Ιρλανδίας κρίθηκε επεκτατική και προ-κυκλική, γεγονός που την έφερε σε πλήρη αντίθεση με τις ειδικές προς τη χώρα συστάσεις των ΓΠΟΠ.

¹³ Βλέπε αντίστοιχες ενότητες.

οινομικών Υποθέσεων (EFC) και η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (EPC) εξετάζουν σε βάθος τις δημοσιονομικές εξελίξεις και τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις κάθε κράτους μέλους, αντίστοιχα. Στα παραπάνω προστίθενται ενδεχόμενες υποδείξεις άλλων Συμβουλίων (πλην ECOFIN) και καταρτίζεται το κείμενο για τη συζήτηση γενικού προσανατολισμού (*orientation debate*) που εξετάζεται στο ECOFIN. Στη συνέχεια, και με τη συμβολή του Συμβουλίου, η επιτροπή διαμορφώνει ένα προσχέδιο κειμένου για την αξιολόγηση της πορείας υλοποίησης των ΓΠΟΠ μαζί με ένα σύντομο κείμενο βασικών σημείων (*key-issues paper*).

Το κείμενο αυτό αποτελεί το σημείο εκκίνησης της τελικής φάσης. Μέσα από παράλληλες διαδικασίες συζητήσεων στα πλαίσια διαφόρων επιτροπών γίνονται τροποποιήσεις και διαμορφώνεται ένα τελικό κείμενο κοινής αποδοχής που υποβάλλεται για έγκριση στο Συμβούλιο ECOFIN, τον Ιούνιο κάθε έτους. Αν και για την έγκριση αρκεί ισχυρή πλειοψηφία, μέχρι σήμερα η υιοθέτηση των ΓΠΟΠ γίνεται ομόφωνα.

ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΣΤΑΘΕΡΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (THE STABILITY AND GROWTH PACT)

Τεκμηρίωση και Θεσμικό Πλαίσιο

Σύμφωνα με το άρθρο 104 της Συνθήκης του Μάαστριχτ, τα κράτη-μέλη θα πρέπει να φροντίζουν έτσι ώστε, όσον αφορά την δημοσιονομική τους κατάσταση, να μην δημιουργούν υπερβολικά ελλείμματα. Η δημοσιονομική πειθαρχία στηρίζεται σε δύο κριτήρια: Το πρώτο αφορά το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης ως ποσοστό του ΑΕΠ, που δεν θα πρέπει να υπερβαίνει κάποια τιμή αναφοράς, εκτός και εάν η υπέρβαση είναι περιστασιακή και το ποσοστό είναι κοντά στη τιμή αναφοράς. Το δεύτερο κριτήριο αναφέρεται στο λόγο του χρέους της Γενικής Κυβέρνησης προς το ΑΕΠ, το οποίο δεν θα πρέπει να υπερβαίνει κάποια τιμή αναφοράς, εκτός και εάν ο λόγος αυτός έχει τάση μείωσης πλησιάζοντας την τιμή αναφοράς. Επισυναπτόμενο Πρωτόκολλο στη Συνθήκη ορίζει ότι η τιμή αναφοράς για το έλλειμμα της Γενικής Κυβέρνησης, είναι το 3% του ΑΕΠ και για το χρέος της Γενικής Κυβέρνησης, το 60% του ΑΕΠ.

Μετά την επικύρωση της νέας Συνθήκης, οι συζητήσεις για τα θέματα των δημόσιων οικονομικών συνεχίστηκαν. Το αποτέλεσμα των συζητήσεων ήταν το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης (ΣΣΑ), που αποτελείται από τρία μέρη: Την απόφαση του Συμβουλίου του Άμστερνταμ τον Ιούνιο του 1997 και δύο κανονισμούς, τον 1466/97 για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής θέσης και της εποπτείας και του συντονισμού των οικονομικών πολιτικών, και τον κανονισμό 1467/97 για την επιτάχυνση και διευκρίνιση της εφαρμογής της διαδικασίας του υπερβολικού ελλείμματος. Με την απόφαση του Συμβουλίου του Άμστερνταμ¹⁴, οι δημοσιονομικοί περιορισμοί της Συνθήκης του Μάαστριχτ ενισχύθηκαν.

¹⁴ Resolution of the European Council, 1997.

Απαιτείται το δημοσιονομικό αποτέλεσμα των χωρών-μελών να είναι μεσοπρόθεσμα ισοσκελισμένο ή πλεονασματικό, ενώ θέτει ως ανώτατη τιμή δημοσιονομικού ελλείμματος το 3% του ΑΕΠ. Ο κανονισμός 1466/97¹⁵ εισάγει τον θεσμό των Προγραμμάτων Σταθερότητας, ως εργαλεία πολυμερούς εποπτείας. Ορίζει τα περιεχόμενα των Προγραμμάτων και προσδιορίζει τον τρόπο υποβολής, εξέτασης και ελέγχου τους. Ο κανονισμός 14676/97¹⁶ επιταχύνει και διευκρινίζει διάφορα θέματα που συνδέονται με την διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος (EDP). Διευκρινίζονται οι συνθήκες που δικαιολογούν μια χώρα να έχει έλλειμμα μεγαλύτερο του 3% του ΑΕΠ, χωρίς το έλλειμμα της να χαρακτηρίζεται ως υπερβολικό. Η εξαίρεση αφορά τους χώρες με ύφεση, δηλαδή που το πραγματικό τους ΑΕΠ μειώνεται ετησίως κατά 2% ή περισσότερο. Χώρες με ετήσιο ρυθμό μείωσης του ΑΕΠ τους κατά 0,75% έως 2% είναι δυνατόν να εξαιρεθούν με την σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου. Αντίθετα, σε χώρες που παρουσιάζουν υπερβολικό έλλειμμα επιβάλλονται οικονομικές κυρώσεις, που είναι άτοκες καταθέσεις στην ΕΚΤ. Οι καταθέσεις αυτές αποτελούνται από ένα σταθερό τμήμα, που κυμαίνεται μεταξύ 0,2-0,5% του ΑΕΠ και ενός μεταβλητού που ισούται με το 1/10 της διαφοράς μεταξύ της τρέχουσας τιμής του ελλείμματος και της τιμής αναφοράς, 3%. Η κυβέρνηση της εν λόγω χώρας θα πρέπει να πάρει άμεσα μέτρα μείωσης του ελλείμματος της κάτω του 3% σε χρονικό περιθώριο δύο ετών. Διαφορετικά οι καταθέσεις δεν επιστρέφονται αλλά μετατρέπονται σε πρόστιμα.

Η λογική των δημοσιονομικών περιορισμών στηρίζεται στα εξής επιχειρήματα:¹⁷

- ♦ Η έλλειψη δημοσιονομικής πειθαρχίας από μια χώρα-μέλος θα μπορούσε να δημιουργούσε αδυναμία εξυπηρέτησης του χρέους της, γεγονός που θα δημιουργούσε πίεση στις υπόλοιπες χώρες για χρηματοδοτική στήριξη της, είτε στην ΕΚΤ για άσκηση χαλαρότερης νομισματικής πολιτικής.
- ♦ Το ΣΣΑ ενισχύει τη δημοσιονομική πειθαρχία, που βοηθά τη λειτουργία των αυτόματων δημοσιονομικών σταθεροποιητών σε περίπτωση κυκλικών διακυμάνσεων στην οικονομία.
- ♦ Αν το δημόσιο χρέος μιας χώρας-μέλους παρουσιάζει συνεχή αύξηση, τότε η προσφυγή της εν λόγω χώρας στις αγορές κεφαλαίων της νομισματικής ένωσης, θα προκαλούσε αύξηση του επιτοκίου της ένωσης και του κόστους εξυπηρέτησης του χρέους των άλλων χωρών.
- ♦ Η δημοσιονομική πειθαρχία περιορίζει τη τάση των εθνικών κυβερνήσεων να δημιουργούν ελλείμματα για την ικανοποίηση των τωρινών γενεών, επιβαρύνοντας έτσι τις μελλοντικές γενεές με την εξυπηρέτηση του χρέους αυτού.

¹⁵ Regulation 1466/97, 1997.

¹⁶ Regulation 1467/97, 1997.

¹⁷ Βλ. Λαζαρέτου και Μπρισίμης, 2001.

Μεθόδευση διαδικασίας

Η εφαρμογή του ΣΣΑ γίνεται μέσα από δύο διακριτές διαδικασίες. Η πρώτη είναι η υποβολή από τις χώρες-μέλη, ετησίως, των Προγραμμάτων Σταθερότητας και Ανάπτυξης -ΠΣΑ (*Stability and Convergence Programmes*), ενώ η δεύτερη είναι η ενεργοποίηση του EDP (*Excessive Deficit Procedure*) στις περιπτώσεις που απαιτείται αυτό.

Κάθε κράτος-μέλος, που γίνεται δεκτό στη ζώνη του ευρώ, υποχρεούται να υποβάλλει ΠΣΑ αντί των Προγραμμάτων Σύγκλισης. Το φθινόπωρο κάθε έτους, τα κράτη-μέλη υποβάλλουν επικαιροποιημένα προγράμματα, που με βάση τον "Κώδικα Συμπεριφοράς" (*Code of Conduct*) του Ιουλίου 2001, στηρίζονται σε κοινές υποθέσεις για το εξωτερικό περιβάλλον, υποθέσεις που παρουσιάζονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εγκρίνονται από την Επιτροπή Οικονομικών και Δημοσιονομικών (EFC). Τα Προγράμματα αυτά παρουσιάζουν τις δημοσιονομικές και λοιπές μακροοικονομικές εξελίξεις και μεσοπρόθεσμες προοπτικές της οικονομίας του κράτους-μέλους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αξιολογεί τα Προγράμματα και το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομίας εκδίδει "Γνώμη" (*Opinion*), για το αν το πρόγραμμα προβλέπει δημοσιονομικές εξελίξεις που αποτρέπουν την ύπαρξη υπερβολικού ελλείμματος, για το αν οι πολιτικές που παρουσιάζονται στο Πρόγραμμα εξασφαλίζουν την πραγματοποίηση των στόχων που τίθενται και τέλος αν το Πρόγραμμα είναι σύμφωνο με τους ΓΠΟΠ. Παράλληλα, γίνεται και παρακολούθηση για την πιστή εφαρμογή των ΠΣΑ, στα πλαίσια της πολυμερούς εποπτείας. Η Επιτροπή αξιολογεί την εφαρμογή των ΠΣΑ δύο φορές το χρόνο, αξιολογήσεις που έρχονται για συζήτηση στην EFC και στο Συμβούλιο Υπουργών. Στο Σχήμα 5 παρουσιάζονται αναλυτικά τα στάδια που ακολουθούνται από την κατάθεση ενός ΠΣΑ, έως την έκδοση Γνώμης και Συστάσεων από το Συμβούλιο.

Εκτός από τη κατάθεση του ΠΣΑ, τα κράτη-μέλη υποχρεούνται να υποβάλλουν στην Επιτροπή, δύο φορές το χρόνο, και διάφορα δημοσιονομικά στοιχεία που αφορούν το Κράτος και τους άλλους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Σε περίπτωση που η Επιτροπή θεωρήσει ότι υπάρχει κίνδυνος για τη δημιουργία υπερβολικού ελλείμματος για το εν λόγω κράτος-μέλος, ή ότι τα δημοσιονομικά κριτήρια δεν ικανοποιούνται, ενεργοποιεί την διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος και παρουσιάζει σχετική έκθεση. Στην έκθεση αυτή τοποθετείται η EFC. Η τελική απόφαση, για το αν το κράτος-μέλος παρουσιάζει υπερβολικό έλλειμμα ή το έλλειμμα του είναι συγκυριακό, βγαίνει από το Συμβούλιο Υπουργών. Σε περίπτωση που γίνει δεκτό από το Συμβούλιο ότι υπάρχει υπερβολικό έλλειμμα, ακολουθούνται οι διαδικασίες του άρθρου 104 της Συνθήκης για την επιβολή ή ανάκληση κυρώσεων στο κράτος. Στο Σχήμα 6 παρουσιάζονται αναλυτικά τα βήματα που ακολουθούνται στη διαδικασία ενεργοποίησης του υπερβολικού ελλείμματος.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ (LUXEMBOURG PROCESS)

Τεκμηρίωση και Θεσμικό Πλαίσιο

Η προώθηση της απασχόλησης, μέσω της δημιουργίας ικανού και καταρτισμένου εργατικού δυναμικού και της ενίσχυσης της ευελιξίας στην αγορά εργασίας, αναγνωρίζεται ως βασική προϋπόθεση για την επίτευξη των θεμελιωδών στόχων της Ένωσης¹⁸. Η απασχόληση αποτέλεσε από πολύ νωρίς θέμα προβληματισμού για την ΕΕ. Η συνθήκη του Μάαστριχτ ενέτεινε αυτόν τον προβληματισμό, υπογραμμίζοντας τη διασύνδεση μεταξύ διατηρήσιμης μη πληθωριστικής οικονομικής ανάπτυξης, διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και δημιουργίας θέσεων εργασίας. Το Έκτακτο Συμβούλιο για την Απασχόληση το Νοέμβριο του 1997 στο Λουξεμβούργο, ανέδειξε την απασχόληση ως μια νέα προτεραιότητα, καθιερώνοντας, σύμφωνα με το άρθρο 128 της Συνθήκης, τις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Απασχόληση (ΚΓΑ) ως το κύριο μέσο πολιτικής της νέας επίσημης διαδικασίας συντονισμού για την απασχόληση, γνωστή ως "διαδικασία του Λουξεμβούργου" (*Luxembourg process*).

Οι ΚΓΑ αποτελούν μια κοινή στρατηγική προσέγγιση για την ενίσχυση της απασχόλησης, τη μείωση της ανεργίας και τη προώθηση της ευελιξίας στην αγορά εργασίας. Παρέχουν τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές σε τέσσερα θεματικά πεδία, τους αποκαλούμενους πυλώνες:

Ο πρώτος πυλώνας, υπό τον τίτλο "*Βελτίωση της απασχολησιμότητας*", στοχεύει στην ενίσχυση της πρόσβασης και συμμετοχής στην αγορά εργασίας, με τη βελτίωση των δεξιοτήτων και τη διασφάλιση των κατάλληλων κινήτρων μέσα από τα φορολογικά συστήματα και τα συστήματα κοινωνικών παροχών. Ο πυλώνας ΙΙ, "*Ανάπτυξη του επιχειρηματικού πνεύματος και δημιουργία θέσεων εργασίας*", προωθεί τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας διευκολύνοντας τη σύσταση και λειτουργία των επιχειρήσεων και ωθώντας προς ένα φιλικό προς την επιχειρηματικότητα φορολογικό σύστημα. Ο πυλώνας ΙΙΙ, "*Ενθάρρυνση της προσαρμοστικότητας των επιχειρήσεων και των εργαζομένων τους*", ασχολείται με θέματα προσαρμοστικότητας επιχειρήσεων και εργαζομένων σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο οικονομικό και διαρθρωτικό περιβάλλον. Τέλος, ο τέταρτος πυλώνας, με τίτλο "*Ενίσχυση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών*", αποσκοπεί στην ισότιμη συμμετοχή ανδρών και γυναικών στην αγορά εργασίας.

Η διαδικασία του Λουξεμβούργου θέτει τις γενικές προτεραιότητες σε θέματα απασχόλησης, που πρέπει, να είναι συμβατές με τις κατευθυντήριες γραμμές των ΓΠΟΠ. Παράλληλα, πρέπει να γίνονται σεβαστές οι ιδιαιτερότητες κάθε κράτους-μέλους σύμφωνα με την αρχή της αποκεντρωμένης δικαιοδοσίας (*subsidiarity*). Η θέσπιση των κατάλληλων πολιτικών για την εφαρμογή των ΚΓΑ είναι στη δικαιοδοσία κάθε κράτους μέλους, ενώ η υλοποίη-

¹⁸ Άρθρο 125 της Ιδρυτικής Συνθήκης της ΕΕ.

σή τους ελέγχεται μέσα από διαδικασίες πολύπλευρης παρακολούθησης (*multilateral surveillance*). Η ανάγκη συμμόρφωσης στις ΚΓΑ εντείνεται με την έκδοση συστάσεων, εφόσον αυτό κριθεί απαραίτητο, χωρίς όμως να προβλέπονται συγκεκριμένες κυρώσεις για τα κράτη μέλη που αρνούνται να συμμορφωθούν.

Μεθόδευση διαδικασίας

Από το 1997-98, οπότε για πρώτη φορά εφαρμόστηκε η ετήσια διαδικασία των ΚΓΑ, αρκετά πράγματα έχουν αλλάξει τόσο στη διαδικασία υποβολής των ετήσιων αναφορών από τα κράτη μέλη όσο και στη διαδικασία παρακολούθησης και οριστικοποίησης των κατευθυντήριων γραμμών.

Σε αυτή τη διαδικασία κεντρικός και ιδιαίτερα ισχυρός είναι ο ρόλος της Επιτροπής, λόγω της δικαιοδοσίας που έχει να διατυπώνει, πρώτη αυτή, τις βασικές προτάσεις. Στην πράξη, όμως, η Επιτροπή δεν κάνει χρήση αυτού του προνομίου αλλά, αντίθετα, επιχειρεί την επίτευξη ευρείας συναίνεσης, μέσω μιας διαδικασίας ανάλογης αυτής των ΓΠΟΠ, πριν τη διαμόρφωση των προτάσεών της.

Η ετήσια διαδικασία μεθοδεύεται σε δύο φάσεις: την προπαρασκευαστική και την τελική φάση (Σχήμα 7).

Κατά την προπαρασκευαστική φάση, τα κράτη μέλη υποβάλλουν τα Εθνικά Σχέδια Δράσης για την Απασχόληση (ΕΣΔΑ), όπου παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση, αναφέρονται τα εργαλεία πολιτικής και τα μέτρα δράσης τόσο για τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές όσο και για τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις. Η αξιολόγηση των ΕΣΔΑ γίνεται με διμερείς επαφές μεταξύ Επιτροπής και κράτους μέλους, ενώ συζητούνται στο σύνολό τους κατά την Επιτροπή για την Απασχόληση (EMCO)¹⁹. Στηριζόμενη σε αυτή την προεργασία και λαμβάνοντας υπ' όψη τις σχετικές συστάσεις των ΓΠΟΠ, η Επιτροπή παρουσιάζει το "πακέτο για την απασχόληση" (*employment package*), που αποτελεί το κεντρικό σημείο της όλης διαδικασίας. Το πακέτο περιλαμβάνει την πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο έτος καθώς και ένα προσχέδιο της κοινής, επιτροπής και Συμβουλίου, έκθεσης για την απασχόληση (*Joint Employment Review, JER*).

Κατά την τελική φάση, το πακέτο διαβιβάζεται στο Συμβούλιο, την Επιτροπή Κοινωνικής Πολιτικής (SPC) και το ECOFIN, που εμπλέκεται λόγω της απαιτούμενης συνέπειας και συνοχής μεταξύ ΚΓΑ και ΓΠΟΠ. Στο διάστημα αυτό η Επιτροπή έχει το δικαίωμα να υποβάλει ένα τροποποιημένο κείμενο, μέχρι την οριστικοποίηση του τελικού κειμένου και την πολιτική συγκατάθεση του Συμβουλίου. Στη συνέχεια το κείμενο υποβάλλεται στο Συμβούλιο Κορυφής του Δεκεμβρίου, όπου υιοθετείται το τελικό κείμενο με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές και τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις.

¹⁹ Ο ρόλος της EMCO στη διαδικασία των ΚΓΑ είναι ανάλογος του ρόλου της EPC κατά τη διαδικασία των ΓΠΟΠ.

Κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας (Α' εξάμηνο 2003) και με στόχο τον καλύτερο συντονισμό των διαφορετικών διαδικασιών, συμφωνήθηκε η τροποποίηση του χρονοδιαγράμματος των ΚΓΑ, ώστε η υιοθέτησή τους να συμπίπτει με αυτήν των ΓΠΟΠ, κατά το Εαρινό Συμβούλιο Κορυφής.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΟΥ CARDIFF (CARDIFF PROCESS)

Τεκμηρίωση και Θεσμικό Πλαίσιο

Οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις αποτελούν σημαντικό τμήμα της ευρύτερης οικονομικής πολιτικής, επί της οποίας κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καλούνται να συνεργαστούν ώστε να επιτύχουν το διπλό στόχο της οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. Η ολοκλήρωση της ΟΝΕ και η εισαγωγή του ενιαίου νομίσματος ενίσχυσε την αναγκαιότητα για εύρυθμη λειτουργία των επί μέρους αγορών (αγαθών, κεφαλαίου και εργασίας) ενώ η ευελιξία τους και η προσαρμοστικότητά τους στα νέα δεδομένα καθίσταται η *sine qua non* προϋπόθεση για την αντιμετώπιση προσωρινών πέσεων ζήτησης σε ορισμένους κλάδους ή ορισμένες χώρες.

Τον Ιούνιο του 1998, το Συμβούλιο Κορυφής του Cardiff ανέδειξε αυτή την αναγκαιότητα θεσμοθετώντας ένα νέο μηχανισμό παρακολούθησης της λειτουργίας και των μεταρρυθμίσεων στις αγορές προϊόντων και κεφαλαίου: τη διαδικασία Cardiff. Το ρόλο της διαδικασίας αυτής ενίσχυσε το Συμβούλιο Κορυφής της Λισσαβόνας, το Μάρτιο του 2000, όπου, επισημαίνοντας τις νέες προκλήσεις που τίθενται από την παγκοσμιοποίηση και τη κατευθυνόμενη από τη γνώση οικονομία, έθεσε ως στρατηγικό στόχο της Ε.Ε. για την επόμενη δεκαετία " ...να γίνει [η ΕΕ] η ανταγωνιστικότερη και δυναμικότερη οικονομία της γνώσης στην υφήλιο, ικανή να διασφαλίσει διατηρήσιμη οικονομική μεγέθυνση, με περισσότερες και καλύτερες θέσεις εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή"²⁰. Ένα χρόνο αργότερα, το Μάρτιο του 2001, το Συμβούλιο Κορυφής της Στοκχόλμης υπογράμμισε τον καθοριστικό ρόλο της εύρυθμης λειτουργίας των αγορών στην αύξηση του οφέλους για τον καταναλωτή και στη δημιουργία επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ενώ τον Ιούνιο του 2001, στο Göteborg, ενσωματώθηκε και η περιβαλλοντική διάσταση στους στόχους της Λισσαβόνας.

²⁰ Η στρατηγική για την επίτευξη αυτών των στόχων περιλαμβάνει πολιτικές δημοσιονομικής εξυγίανσης, επιτάχυνση των διαρθρωτικών αλλαγών και επένδυση στη γνώση και τον άνθρωπο. Η εφαρμογή της στρατηγικής αυτής, που ονομάστηκε στρατηγική της Λισσαβόνας (*Lisbon strategy*), στηρίζεται στη βελτίωση των υπαρχουσών διαδικασιών και την ενίσχυση του μεταξύ τους συντονισμού. Το Συμβούλιο Κορυφής της Λισσαβόνας κατέληξε ότι δεν είναι απαραίτητη η εισαγωγή νέων μεθόδων συντονισμού, αφού οι ΓΠΟΠ, και οι διαδικασίες του Λουξεμβούργου, του Cardiff και της Κολωνίας παρέχουν τα απαραίτητα εργαλεία πολιτικής. Η επανομαζόμενη "ανοικτή μέθοδος συντονισμού" (*open method of co-ordination*) εισάγεται ως νέο μέσο βελτίωσης του συντονισμού με την παρουσίαση διαφορετικών πολιτικών, άριστων πρακτικών (*best practices*) και τη μέσα από διάλογο θέσπιση κοινών στόχων. Η διαδικασία της Λισσαβόνας, δηλαδή ο συντονισμός οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής αποτελούν αποκλειστικά την ημερήσια διάταξη των Εαρινών Συμβουλίων Κορυφής.

Η διαδικασία του Cardiff δεν ταυτίζεται με ένα μοναδικό περιοδικό κείμενο πολιτικής, όπως συμβαίνει με τους ΓΠΟΠ και τις ΚΓΑ. Η διαδικασία είναι ευρύτερη του μηχανισμού παρακολούθησης των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων στις αγορές αγαθών και κεφαλαίου, εμπλέκει πολλές επιτροπές και συνεισφέρει στη διαμόρφωση των ΓΠΟΠ. Η ίδια η διαδικασία του Cardiff δε θέτει πολιτικές κατευθύνσεις. Αντίθετα, η πίεση για την προώθηση των οικονομικών μεταρρυθμίσεων είναι έμμεση και ασκείται μέσω των διαρθρωτικών δεικτών (*structural indicators*) και πολιτικών στόχων (*policy benchmarks*) που συνδέονται με τους ΓΠΟΠ και παρουσιάζονται στα διάφορα κείμενα.

Μεθόδευση διαδικασίας

Εναρκτήριο σημείο της ετήσιας διαδικασίας είναι η υποβολή, από πλευράς κρατών-μελών, των Εθνικών Εκθέσεων για τις Διαρθρωτικές Μεταρρυθμίσεις (Σχήμα 8). Οι εκθέσεις αποτελούν παρουσίαση και αξιολόγηση της λειτουργίας της αγοράς αγαθών και της αγοράς κεφαλαίου σε κάθε χώρα, ενώ επισημαίνονται οι μεταρρυθμίσεις που σημειώθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους. Το κείμενο εμπλουτίζεται με τη χρήση κοινά αποδεκτών διαρθρωτικών δεικτών, ενώ περιλαμβάνει ιδιαίτερο κεφάλαιο για την πορεία υλοποίησης των ειδικών ανά χώρα συστάσεων των ΓΠΟΠ.

Η διαδικασία ενισχύεται με πληροφορίες από εκθέσεις που υποβάλλονται στα πλαίσια άλλων διαδικασιών, κυρίως της διαδικασίας του Λουξεμβούργου. Πρωταγωνιστές είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Commission) και η Επιτροπή Οικονομικής Πολιτικής (EPC), οι οποίες, μέσα από διακριτές αλλά αλληλοσυμπληρούμενες διαδικασίες παρέχουν τις απαραίτητες πληροφορίες για την κατάρτιση των νέων ΓΠΟΠ. Η Επιτροπή συντάσσει την ετήσια έκθεση για τη λειτουργία των αγορών αγαθών και κεφαλαίου, ενώ οριστικοποιεί τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις σε διαρθρωτικά θέματα. Στα πλαίσια της EPC διεξάγεται η ετήσια εξέταση των χωρών για την προώθηση των διαρθρωτικών αλλαγών και την πορεία υλοποίησης των ειδικών συστάσεων. Επιπλέον η EPC συνδράμει στη διαμόρφωση της έκθεσης της Επιτροπής και συζητά τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις, πριν την οριστικοποίησή τους. Στη διαδικασία συμβάλλουν, επίσης, το Συμβούλιο Εσωτερικής Αγοράς και η Επιτροπή Εσωτερικής Αγοράς (*Internal Market Council, Internal Market Committee*).

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΛΩΝΙΑΣ (COLOGNE PROCESS)

Τεκμηρίωση και Θεσμικό Πλαίσιο

Για την ενίσχυση της απασχόλησης και την παράλληλη διαφύλαξη της δημοσιονομικής και νομισματικής σταθερότητας, το Συμβούλιο Κορυφής της Κολωνίας, θεσμοθέτησε τον Ιούνιο του 1999, τη συστηματική ανταλλαγή απόψεων μεταξύ των παραγόντων που εμπλέκονται

στην άσκηση οικονομικής πολιτικής καθώς και όσων ασκούν επιρροή στην πολιτική για την αγορά εργασίας και την απασχόληση.

Στόχος της νέας αυτής διαδικασίας, που ονομάστηκε διαδικασία της Κολωνίας, είναι η καθιέρωση ενός εποικοδομητικού διαλόγου, στα πλαίσια του ECOFIN, μεταξύ Συμβουλίου, Επιτροπής, ΕΚΤ και κοινωνικών εταίρων για θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Οι συμμετέχοντες συζητούν τις οικονομικές εξελίξεις, ενώ ανταλλάσσουν απόψεις σε θέματα οικονομικής πολιτικής. Το ζητούμενο είναι η αποφυγή παρεξηγήσεων και η δημιουργία ενός κλίματος αμοιβαίας κατανόησης και καλής συνεργασίας. Για τη διασφάλιση των παραπάνω, οι συζητήσεις γίνονται κεκλεισμένων των θυρών, απουσία προεργασιών, ανακοινώσεων ή κάποιου κοινού τελικού κειμένου.

Η αποτελεσματικότητα μιας τέτοιας διαδικασίας είναι βέβαια εξαιρετικά δύσκολο να αξιολογηθεί. Θεωρείται, όμως, ότι οι τακτικές συναντήσεις και η ανταλλαγή εμπειριών και απόψεων μεταξύ των βασικών παραγόντων στη χάραξη της πολιτικής για την απασχόληση, δεν μπορεί παρά να έχουν θετικές επιπτώσεις στις διαπραγματεύσεις για τη διαμόρφωση κλαδικών και συλλογικών συμβάσεων, σε εθνικό επίπεδο.

Μεθόδευση διαδικασίας

Στα πλαίσια της διαδικασίας της Κολωνίας, ο μακροοικονομικός διάλογος συνέρχεται δύο φορές το χρόνο, την άνοιξη και το φθινόπωρο, με θέμα την επισκόπηση της οικονομικής κατάστασης, την αξιολόγηση των νέων πολιτικών προκλήσεων και άλλα επί μέρους θέματα κοινού ενδιαφέροντος.

Οι συζητήσεις διεξάγονται σε δύο επίπεδα: το τεχνικό και το πολιτικό επίπεδο.

Προηγείται ο διάλογος σε τεχνικό επίπεδο, όπου υπό την προεδρεία ανεξάρτητου ρυθμιστή, γίνονται συζητήσεις επί γραπτών κειμένων της Επιτροπής, και προετοιμάζεται το επόμενο επίπεδο διαλόγου.

Οι συζητήσεις στο πολιτικό επίπεδο στηρίζονται στο προϊόν του τεχνικού διαλόγου. Σε αυτό το επίπεδο συμμετέχουν οι υπουργοί της τριόικας, το ECOFIN, οι πρόεδροι της EPC, της EFC και της EMCO, εκπρόσωποι της ΕΚΤ, πρόεδροι ή γενικοί γραμματείς ευρωπαϊκών οργανώσεων ως εκπρόσωποι των κοινωνικών εταίρων και τέλος, οι Επίτροποι απασχόλησης και οικονομικών θεμάτων. Το συντονισμό της συζήτησης αναλαμβάνει η Προεδρεία.

ΑΝΤΙ ΕΠΙΛΟΓΟΥ

Το διαμορφωθέν πλαίσιο οικονομικής πολιτικής, μετά την οικονομική και νομισματική ενοποίηση, διανύει τον πέμπτο χρόνο εφαρμογής του. Οι διαδικασίες συντονισμού βοήθησαν στην καλύτερη συνειδητοποίηση του βαθμού αλληλεπίδρασης στα πλαίσια της ΟΝΕ. Ο συνδυασμός ενιαίων πολιτικών και πολιτικών που στηρίζονται στο στενό συντονισμό των κρα-

τών-μελών, αποδείχτηκε ως μια βιώσιμη και αξιόπιστη διαδικασία. Παρ' ότι οι διεθνείς οικονομικές εξελίξεις δεν ήταν καλές την περίοδο αυτή, επηρεάζοντας αναπόφευκτα την ανάπτυξη στο χώρο της Ε.Ε. και της Ευρωζώνης, η Ένωση των κρατών της Ευρώπης κατάφερε να περιορίσει τις δημοσιονομικές ανισορροπίες, να διατηρήσει ένα χαμηλό πληθωρισμό, να τονώσει την απασχόληση και να μειώσει την ανεργία, προωθώντας παράλληλα την πραγματική σύγκλιση.

Η εμπειρία που έχει ήδη αποκτηθεί από την εφαρμογή πολυμερών διαδικασιών και την καθιέρωση ενιαίου πλαισίου άσκησης οικονομικής πολιτικής έχει συντελέσει στην ενίσχυση του προβληματισμού για τις υφιστάμενες πολιτικές. Οι αντιρρήσεις ή ακόμα και οι αμφισβητήσεις που διατυπώνονται για κάποιες από τις πολιτικές καθιστούν πιθανό να υπάρξουν μεσοπρόθεσμα ορισμένες προσαρμογές με στόχο τη βελτίωση της αρχιτεκτονικής αλλά κυρίως της αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου πλαισίου πολιτικής. Η διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης με δέκα νέα μέλη, το συζητούμενο νέο Σύνταγμα της Ευρώπης αποτελούν δύο νέες και εξαιρετικά σημαντικές προκλήσεις για τα επόμενα χρόνια. Για να υπάρξει τόνωση ή περαιτέρω εμβάθυνση της πολιτικής συνεργασίας, το πιθανότερο είναι να ενισχυθεί και ο συντονισμός των οικονομικών πολιτικών στην Ε.Ε. και η προώθηση νέων ενιαίων πολιτικών.

Βιβλιογραφία

- ECB 2003 "The outcome of the ECB's evaluation of its monetary strategy", *ECB Monthly Bulletin*, June, 79-92.
- ECB 2001 "The Economic Policy Framework in EMU", *ECB-Monthly Bulletin*, Nov., 52-66.
- ECB 2000 "Foreign Exchange Reserves and Operations of the Eurosystem", *ECB-Monthly Bulletin*, Jan., 51-57.
- ECB 2000 "The two pillars of the ECB's monetary policy strategy", *ECB-Monthly Bulletin*, Nov., 37-49.
- E.K.T. 2002 *Η Ενιαία Νομισματική Πολιτική στη Ζώνη του Ευρώ*, Απρίλιος, σελ. 4-7
- European Commission, 2002, "Co-ordination of economic policies in the EU: A presentation of key features of the main procedures, *Euro Papers*, Number 45, July.
- European Council Conclusions:
- Brussels European Council, 20-21 March 2003, Presidency Conclusions, NR8410/03.
 - Goteborg European Council, 15-16 June 2001, Presidency Conclusions.
 - Stockholm European Council, 23-24 March 2001, Presidency Conclusions.
 - Feira European Council, 19-20 June 2000, Presidency Conclusions.
 - Extraordinary European Council, Lisbon 23-24 March 2000, Presidency Conclusions.

- Cologne European Council, 3-4 June 1999, Presidency Conclusions.
- Cardiff European Council, 15-16 June 1998, Presidency Conclusions.
- Extraordinary European Council on Employment, Luxembourg 20-21 November 1997, Presidency Conclusions.
- Amsterdam European Council 16 June 1997, Presidency Conclusions.

Λαζαρέτου Σ. και Μπρισίμης Σ. 2001 "Δημοσιονομικοί κανόνες και σταθεροποιητική πολιτική στη ζώνη του ευρώ", *Οικονομικό Δελτίο, Τράπεζα της Ελλάδος*, Τεύχος 17, Ιούλιος.

Resolution of the European Council of 16 June 1997 on the Stability and Growth Pact, OJ C236, 2-8-1997, pp1-2.

Regulation 1466/97: Council Regulation of 7 July 1997 on the strengthening of the surveillance of budgetary positions and the surveillance and co-ordination of economic policies, OJ L 209, 2-8-1997, pp 1-5.

Regulation 1467/97: Council Regulation of 7 July 1997 on speeding up and clarifying the implementation of the excessive deficit procedure, OJ L 209, 2-8-1997, pp 6-11.

Treaty of Amsterdam Amending the Treaty on European Union, the Treaties Establishing the European Communities and Related Acts, OJ C 340, 10-11-1997.

Treaty on the European Union (Maastricht Treaty) and the Treaty establishing the European Community as in force from February 2003 (Nice consolidated version) at: http://www.europa.eu.int/abc/treaties_en.htm.

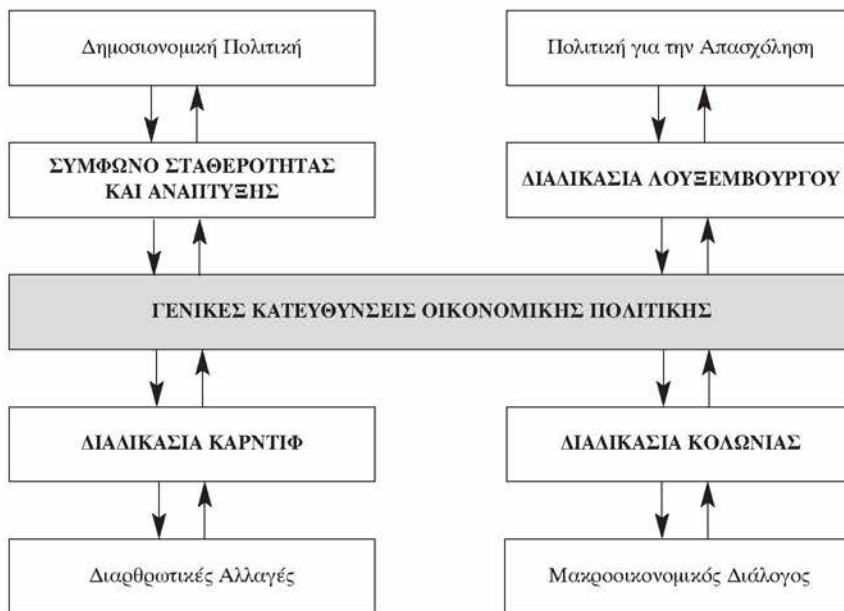
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πίνακας 1: Μορφές Συντονισμού Οικονομικών Πολιτικών μέσα στην ΟΝΕ

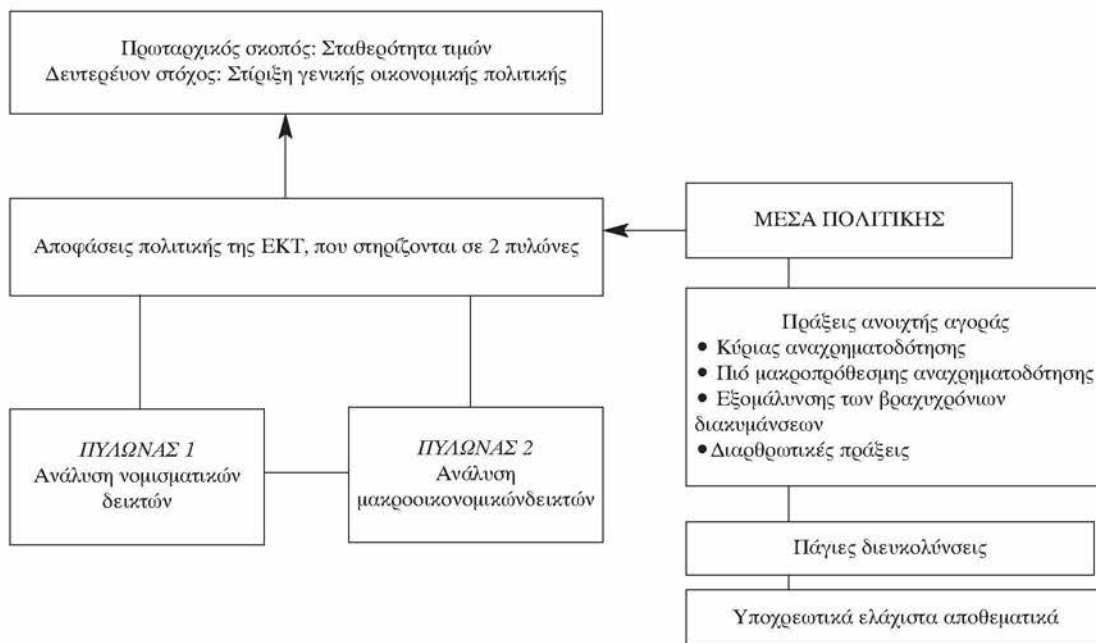
	ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ	ΜΟΡΦΗ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ	ΦΟΡΕΙΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ
<i>Ενιαίες Πολιτικές</i>	Νομισματική	Ενιαία ποσοτική (ζώνη ευρώ)	ΕΚΤ	
	Συναλλαγματική	Ενιαία ποσοτική (ζώνη ευρώ)	Συμβούλιο, ΕΚΤ, Επιτροπή, Ευρογρουπ	
	Ανταγωνισμού	Ενιαία ποσοτική	Κράτη-μέλη, Επιτροπή, Συμβούλιο	
<i>Πολιτικές στενού συντονισμού</i>	Δημοσιονομική (για αποταμίευση Γενικής Κυβέρνησης)	Κανόνες, Αλλαγή απόψεων	Κράτη-μέλη, Επιτροπή, Συμβούλιο, Ευρογρουπ	Διαδικασίες υπερβολικού ελλείμματος, Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, Γενικές Κατευθύνσεις Οικονομικής Πολιτικής
	Διαρθρωτικές πολιτικές (για εσωτερική αγορά)	Κανόνες, Κοινές αποφάσεις, Οδηγίες Συμβουλίου	Κράτη-μέλη, Επιτροπή, Συμβούλιο	
<i>Πολιτικές ασθενούς συντονισμού</i>	Πλάσιο ποσοτική	Διάλογος, Αλλαγή πληροφοριών	ΕΚΤ, Επιτροπή, Συμβούλιο, Ευρογρουπ, Κοινωνικοί εταίροι	
	Δημοσιονομική (για ποιότητα δημοσίων οικονομικών)	Κοινά καθοριζόμενα στόχοι	Κράτη-μέλη, Επιτροπή, Συμβούλιο, Ευρογρουπ	Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, Γενικές Κατευθύνσεις Οικονομικής Πολιτικής
	Πολιτικές για αγορά προϊόντων και κεφαλαίου (διαρθρωτικές αλλαγές)	Αλλαγή πληροφοριών, Συζήτηση για τις καλύτερες πολιτικές που εφαρμόστηκαν, Οδηγίες	Κράτη-μέλη, Επιτροπή, Συμβούλιο	Εκθέσεις για διαρθρωτικές αλλαγές (Διαδικασία Κάριππ), Γενικές Κατευθύνσεις Οικονομικής Πολιτικής
	Πολιτικές για αγορά εργασίας (διαρθρωτικές αλλαγές)	Αλλαγή πληροφοριών, Συζήτηση για τις καλύτερες πολιτικές που εφαρμόστηκαν, Οδηγίες	Κράτη-μέλη, Επιτροπή, Συμβούλιο, Κοινωνικοί εταίροι	Κατευθυντήριες Γραμμές για Απασχόληση (Διαδικασία Λουξεμβούργου), Γενικές Κατευθύνσεις Οικονομικής Πολιτικής
	Εισοδηματική	Διάλογος, Αλλαγή πληροφοριών	Κοινωνικοί εταίροι, Επιτροπή, Συμβούλιο, ΕΚΤ	Μακροοικονομικός διάλογος (Διαδικασία Κολλόνας), Γενικές Κατευθύνσεις Οικονομικής Πολιτικής

Πηγή: European Commission

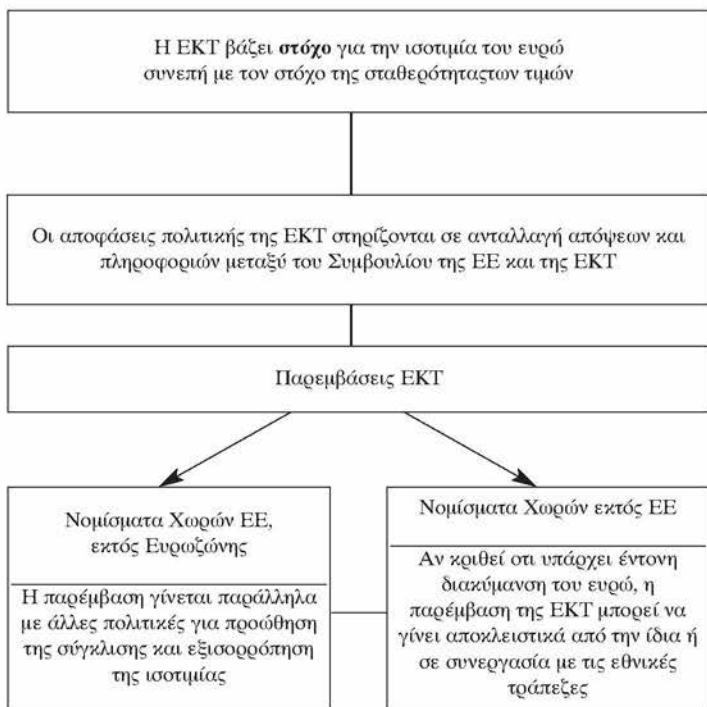
Σχήμα 1: Συντονισμός των οικονομικών πολιτικών

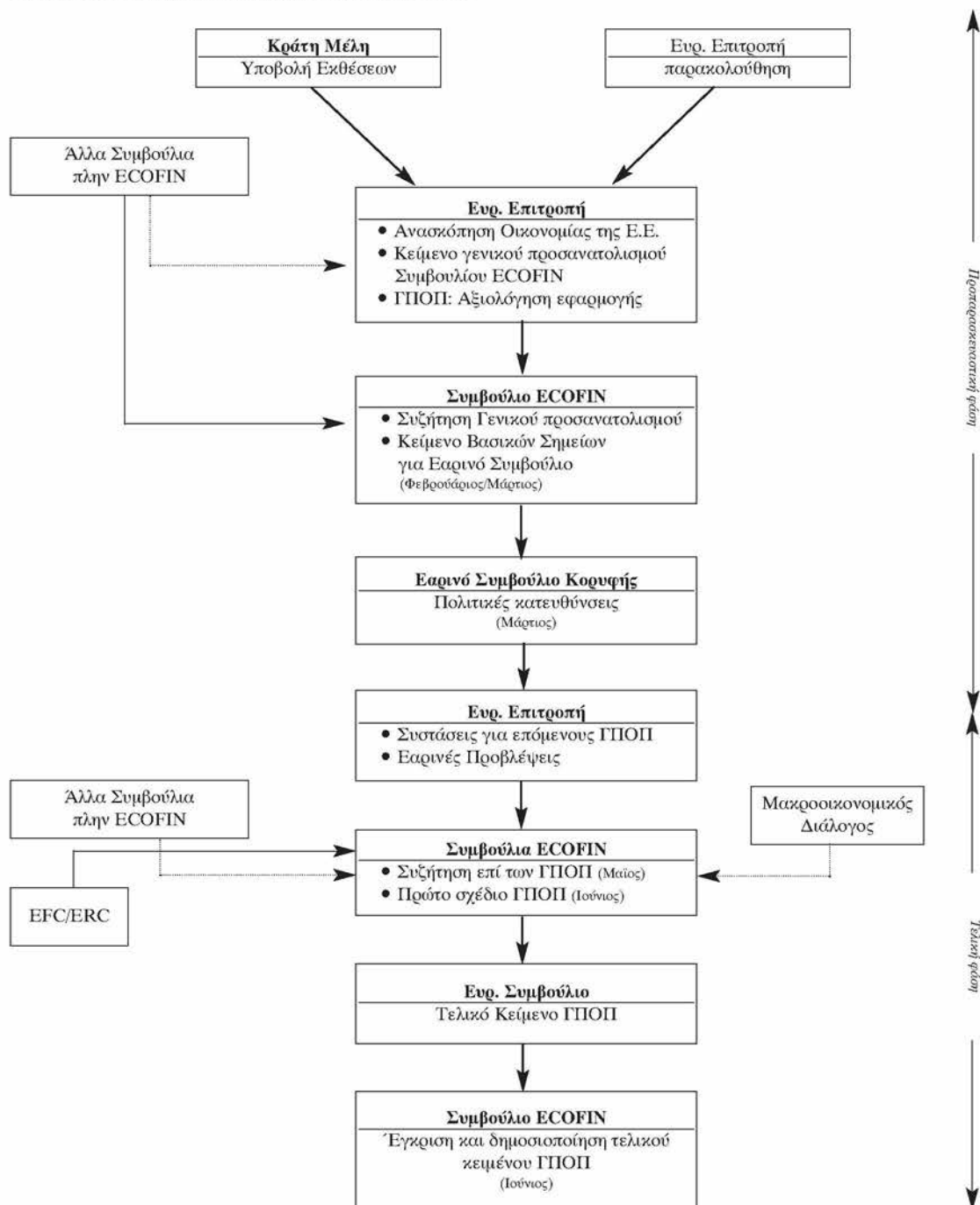
Σχήμα 2: Η στρατηγική της ΕΚΤ για τη νομισματική πολιτική

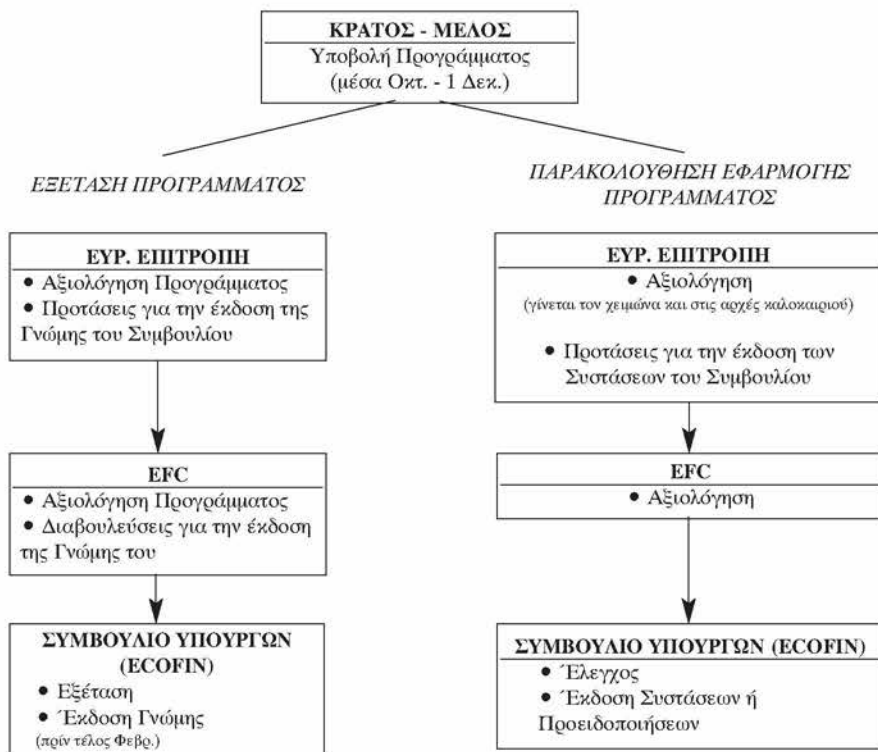
Σχήμα 3: Η στρατηγική της ΕΚΤ για τη συναλλαγματική πολιτική

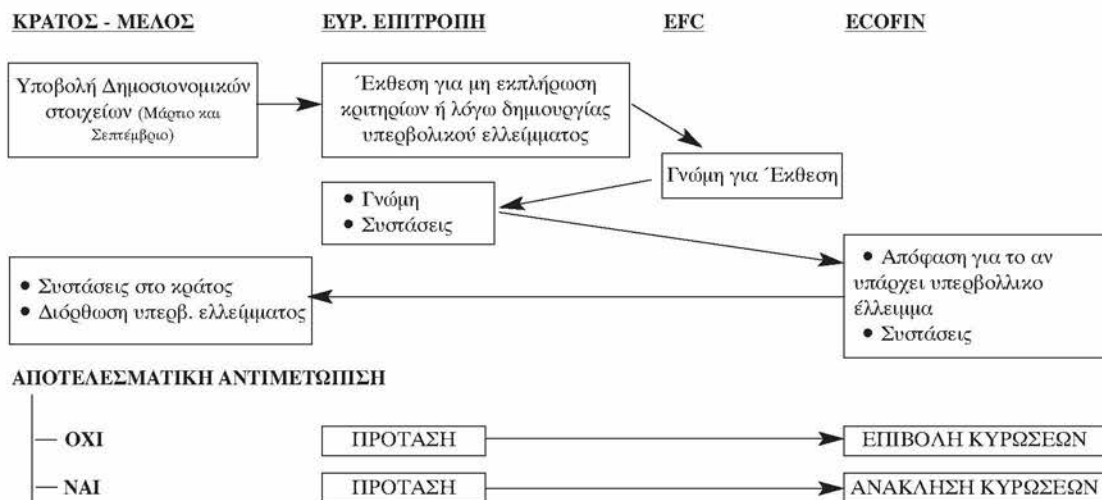
Σχήμα 4: Γενικοί Προσανατολισμοί οικονομικής πολιτικής

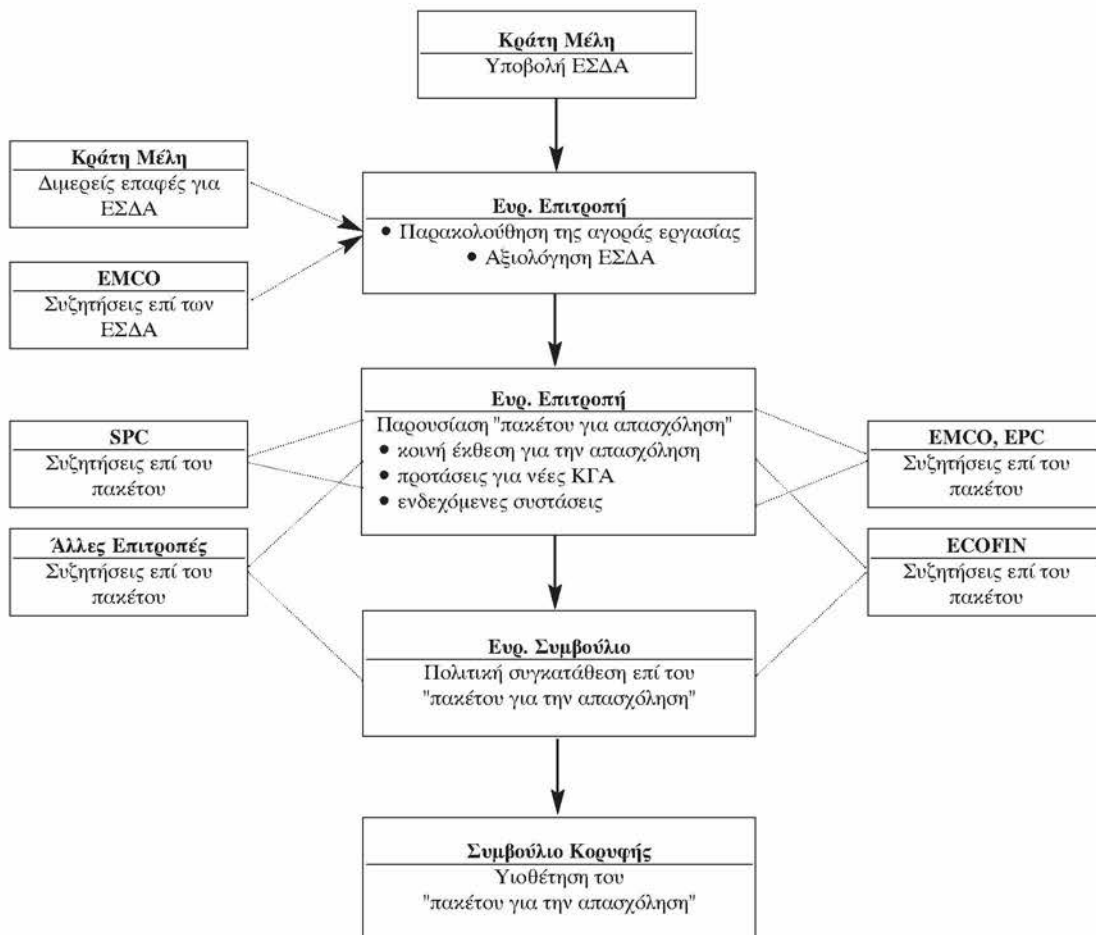
Σχήμα 5: Πρόγραμμα Σταθερότητας και Σύγκλησης

Σχήμα 6: Διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος

Σχήμα 7: Γενικές κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση

Σχήμα 8: Η διαδικασία του Κάρντιφ

